

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 1.

Kicsiny emberek.

(K. Ö.) A költségvetés felett másfél hónap óta tartó vitának nagyon szomorú a tanulsága. Vezér-eszme, erkölcsi tartalom helyett kapunk az ország közállapotairól festett oly elszomorító képet, mely a már letelepedni készülő idegen tőkét visszavonulásra bírja. Pedig a nemzetközi mozgó tőke nem szokott a koczkázattól visszariadni. Nem a szociális mozgalmak, hanem azok a tényeken alapuló igazságok, a melyek kiméletlen kézzel tépik le az önző pártpolitikáról a mindent leplező álarcot, ezek azok, a melyek megdöntik a bizalmat a magyar nemzet jövője iránt. A külföld és a kicsiny hitűek talán így gondolkoznak, azoknak azonban, kik szívükön viselik a közérdeket, a magyar nemzet jövő boldogulását, a jelen válság kiindulási pontjául szolgál azon új politikai utiránynak, melyen haladva biztosítható a nemzet politikai és gazdasági jövője.

Mert mi a jelen rendszernek a legnagyobb büne? Az, hogy nemzeti politika helyett csinált pártpolitikát. A pártpolitika azonban sem erkölcsi és nemzeti ideálok ébresztésére, sem a nemzeti termelés buzdítására és védelmére nem alkalmas. Innét van, hogy mint politikai nemzet sulyunkból veszítettünk, vallás-erkölcsileg züllöttünk és közgazdaságilag elszegényedtünk. Az uralkodó rendszer mindezt a legkomolyabb figyelmeztetések dacára sem akarta észrevenni. És folyt tovább a mer-

kantilista rablógazdálkodás. A közterheket folyton-folyvást emeltük, a nép keresetének a gyarapításával azonban senki sem törődött. Sőt a párturalom nemcsak a kenyeret ragadta ki a kicsiny ember szájából, hanem mint a tolvaj álkulcsal, állandókkal belopódzott lelkiismeretébe és vallási szentélyébe, hogy ettől is megfossa. A párturalmat azonban ez sem tudta kiköszölni plutokratikus irányából. A nép sorsa maradt továbbra is az az ismeretlen tényező, mely a törvényhozás termeiből folyton száműzetett.

A szocializmusnak nevezett mozgalom végre öntudatra ébresztette az üzérkedés posványában fetregő párturalmat. Csakhogy, mint eddig is tette, valahányszor az események ereje tulcsapott az önzés politikája által határolt kereteken, a baj okát nem az uralkodó rendszer vallástalan és nemzetietlen politikájában, hanem másban keresi. Tisztességtelen sajtója révén vádakkal illet társadalmi osztályokat, melyek szerinte elhanyagolták a népet s nem törődtek a nép erkölcsi és anyagi javaival.

Kezdünk tehát foglalkozni a nép sorsával, csakhogy ezt oly irányban tesszük, mely semmiképp sem fog rávezetni a kibontakozás útjaira. Csendőrség, katonaság kivezényelése, kormánybiztos kirendelése, statárium kihirdetése nem azok az eszközök, melyek segítségével a kicsiny emberek boldogulását biztosíthatnók.

Pedig ezen fordul meg a dolog. Ide más kell. Öntsünk erkölcsi tartalmat a követendő politikába, állítsunk vezéreszmét, mely megvilágítsa a kormány és

társadalom együttes működését a szociális események által megváltoztatott helyzettel szemben. Midez pedig feltételezi a közgazdasági politikában foganatosítandó elvbéli meghatározásokat, mitől, hogy az uralkodó rendszer irtózik, csak természetnek találjuk, mivel ez annak beismerését foglalja magában, hogy a közgazdasági politika a legtöbbet vétett a kis emberek ellen.

Az uzsora legféltelenebb üzelmeinek gátat nem vetett, a tisztességtelen versenyt nem korlátozta, mivel ez esetben a leghivebb liberális intézmények és emberek ellen kellett volna állást foglalnia. Mikoron pedig észrevette, hogy a kiszípolyozott nép nyugtalankodik, neki ment a tekintély elvének s izgatva a földbirtokos és papi osztály ellen, a nép erkölcsi nivóját súlyesztette. Hogy pedig a népnek az anyagi boldogulás útját mutassa, sajtója neki ment a latifundiumoknak s papi birtokoknak. Az üdvös reakciót pedig, mely a szövetkezésben látta egyedül lehetséges kibontakozását a kis emberek gazdasági válságának, addig gyanúsított egyedül hivatott vezéreitől, földesurától és papjától.

A három évtizedes gazdasági rendszer tehát megérlelte rodthadt gyümölcsseit, a szocializmust, melyből a napról-napra élés politikája kivezető utat találni nem tud. Segíteni a bajon csak úgy lehet, ha a keresztény agrár-politika útjára lépünk, mely a nemzet javára működő jobbjainknak vissza adja az önbizalmat.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Az éncsillagom.

Írta: Mendelényi Béla.

Lehetett úgy 9 óra körül — este. Künt a szél visitott, bent a lámpa perczgett.

Egyedül voltam a szerkesztőségben. Mélységes csönd uralkodott körülöttem. A levegőben szivarfüst úszott s megülte a két szoba levegőjét, mint a nehéz álmút a lidércnyomás.

A tintapöttyös asztalon újságok, kézirat, tollak és ilyesféle heverték össze-vissza, — a mint az ideges munkatársak keze szerte turkált köztük.

Most azonban nem nyúl hozzájuk senki. Én sem. Nem azon tűnődöm, hogy mi van a fölforgatott újságlapokon, nem azon gondolkodom, hogy ugyan mi jöhet még majd éjszaka érdekes, új, meglepő hír, — nem gondolok minderre.

Csak a lámpát nézem, a mint tejfehér üveggömbjén keresztül piroslik a lapos lángnyelv és nagy figyelemmel lesem, hogy melyik csúcsa ugrat szikrát, csöndes pattanással.

A lázas kapkodás, a nehéz robot órái már elmúltak. Most hát itt lenne a nyugalom ideje. A nyugalomé, vagy 11 óráig.

Nyugalom. Furcsa valami lehet. Talán

olyan, mikor az agy nem működik, mikor az idegek elszibbadnak s nem mozog az emberben más, mint a vér; de az is lustán, lassan.

Azt mondják, hogy ez jótékony állapot. Lehet; de nem mindig az.

Én is, a mint a lámpát nézem, megsibbadok; de ez a zsibbadás nem jó, nem kellemes.

És így, a mint itt ülök, a mint a lámpát bámulom, lassanként megejt a szomorúság. Ez az egyedül léttel jár.

Fütyölni szeretnék, hogy halljak valamit elevent, hangot.

De nehéz így, ilyenkor fütty szóba kezdeni. A szél visítog ugyan odakint, nyikorgat is valamiféle ajtót, de mindig egy hangon, egyforma időközökben. Bántó ez is.

Ott ültemben, a mint mind összébb-összébb esem, — ott, a mint a lámpagömböt nézem, talán itélet időkig el lennék mozdulatlanul, ebben a mérhetetlen nagy, türes csendben.

De megkoppan az ablak.

Megüti valaki egyszer, kétszer.

Nagyot dobban a szívem.

Szinte belenyilallik a fejembe, a mint hirtelen odanézek.

Nem látom mindjárt, hogy ki áll ott künt.

Csak homályos körvonalait látom egy alaknak, éles hajlását egy orrnak és egyetlen aranszőke hajfürtöt.

Az lenne természetes, hogy felugorjam, odafussak az ablakhoz és kinyissam azt. De

meg sem mozdulok. Csak nézem merőn az ablakot, a körvonalokat.

Hirtelen eltűnik az ablakból minden.

Hova lett? Várom, visszajön-e még? Nem.

Most már felugrom, most már odafutok az ablakhoz; felrántom, kinézek rajta.

Sehol senki. Sűrű sötétség borul a tágas udvarra. Ott ablak verfényt; szemközt, a nyomda ablakai.

Nézek jobbra, nézek balra. Aztán belekiáltok az éjszakába:

— Ki az?

Szinte megijedek tulajdon hangomtól, olyan fojtott, rekedt.

Válaszképpen most az ajtón kopog valaki.

Egyetlen ugással az ajtónál termek és kinyitom. Én is megijedek, de az is, a ki künt az ajtó előtt áll.

Élesen esik rá a lámpa fénye. Kopottas ruhájában szinte még szánalmasabb, a mint az ajtófélfához támaszkodik.

Arcza halvány. A mély fájdalom igaz jele ott vonaglik szájszélei körül. Fejkendője alól egyetlen hajfürt kandikál elő. Ez a hajfürt arany-szőke. Hanem a szemei, azok csodálatos szépek. Dióbarna, tiszta nagy szemek. Most hogy olyan félve, ijedten néznek, mint egy megriadt őzike, most talán a legszebbek.

Természetesen meg vagyok akadva. Nő, ilyen időben itt? Vajjon kit kereshet?

De azért elmormogom a szokásos mondatunkat:

A képviselőház állandó igazolási bizottsága Kubinyi Árpád elnöklete alatt tartott mai ülésében vizsgálat alá vette Mandel Pál Zalamegye alsó-lendvai kerületében megválasztott képviselő megbízott levelét. A megbízó levélül szolgáló választási jegyzőkönyv ugy tartalmára, mint kiállítására nézve megfelelően a törvény és házszabályok rendelkezéseinek, a bizottság Mandel Pált a kérvényezhetésre megszabott harmincz nap fenn tartásával igazolta s erre vonatkozó jelentésének a ház elterjesztésével jegyzőjét, Psik Lajost bizta meg.

A legujabb pátens.

A »Wiener Zeitung« legutóbbi száma közül egy, Budapesten kelt császári pátens.

Ez a pátens az idej ujonczkivétést állapítja meg a Reichsrathban képviselt királyságok és tartományokat illetőleg a hadsereg, a haditengerészet és császári királyi honvédség, illetve a Landwehr részére.

Szól pedig a mondott pátens ekképen:

»Az 1867. évi december 21. kelt állami alaptörvények 14-ik szakasza értelmében rendelem a következőket:

I. Czikk.

A hadsereg, haditengerészet és császári királyi Landwehr fenntartása és kiegészítése czéljából a Reichsrath-ban képviselt királyságok és tartományokra kötelező ujonczjutalékokat és pedig 59,911 főben a hadsereg és haditengerészet és 10,000 főben a császári-királyi Landwehr részére, mely utóbbiakat Tirol és Vorarlberg külön állítja, a póttartalékokok számát pedig a szükséghez képest állapítom meg az 1898-ik évre,

II. Czikk.

Ezen rendelet kihirdetése napjával válik jogerőssé, s kivételével honvédelmi miniszteremet bizom meg, ki birodalmi hadügyminiszteremmel egy-értelműleg köteles eljárni.

Budapest, 1898. február 21.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Gautsch, s. k.

Wittek, s. k.	Weltersheimb, s. k.
Latour, s. k.	Böhm, s. k.
Ruber, s. k.	Koerber, s. k.
Loebl, s. k.	Bylandt, s. k.

A kormány összes tagjainak aláírása a hirhadt 14. §. alkalmazásának következménye.

A helyzet odaát.

Lecher dr., a soha tul nem beszélt szónok szombaton Alt-Brünnenben következőleg nyilatkozott az osztrák politikai helyzetről: »Gautsch három hónapi miniszterelnöksége az ausztriai németiségre nagyon kedvezőtlen kihatással volt. Nem habozunk, midőn — a jelen állapotokból levonva a konzekvenciákat — határozottan kijelentjük, hogy a Reichsrath legközelebbi megnyitása alkalmával hajthatatlan és szívós ellentállást fogunk kifejtteni a mostani miniszteriummal szemben. A törvényes alapon állva, nem szününk a leghevesebb obstrukciót kifejtteni, ha ez által népünk legfőbb javát hathatósan megóvjuk.«

A »Nar. Listy« pedig így ír: »A kormánynak vége, sem többséget, sem egyetlen cseh képviselőt nem mondhat már magáénak. A helytartó tanácsban elmondott és a cseh állam jog ellen irányuló beszéddel a kormány saját bukását készítette elő. Mintha ravatalon látnók már őket. Legyen könnyű nekik a föld.«

A »Politik« szárazon ennyit mond:

»A nagybirtokosok nevében mondotta Lobkovitz Ferdinánd herceg, hogy pártja minden féle kormányval szemben is közjogi meggyőződéséhez és elveihez szilárdul fog ragaszkodni és azokat diadalra is juttatni.

Ilyen a hangulat odaát a kormány ellen.

A németek és csehek annyi marakodás után most végre egyet értenek mégis valamiben: egyaránt gyűlölik és megunták a Gautsch féle kabinetet.

Minden valószínűség szerint eljutottak Gautsch-ék a krízishez. Erre vall a Budapesti tegnapi tartott közös minisztertanács is, a melyen Ő Felsege elnökölt.

A Reichsrath, a melyet állítólag márczius hó első felében hívnak össze, minden képpen csak egyet fog szorgalmazni s hogy eléri, az valószínű, — hogy megbuktassa a kabinetet.

Gautsch kormányát bukottnak tekintik már is és beavatott körökben szelvényben hosszában megindultak a kombinációk az utód személyét illetőleg.

Legbizonyosabb névnek Lobkovitz hercege és Tchun grófé mellett Schönborn grófét emlegetik, az egykori igazságügyminisztert.

Kétségkívül a legnépszerűbb alakja a bécsi politikai életnek és éppen nem lehetetlen, hogy követi majd Gautschot az ingatag kormány elnöki széken.

Másrésről hire jár, hogy Gautsch vállalkoznék arra, hogy a császári jubileum évét csendesen keresztül evickéli a 14. §. segélyével, ha Bánffy is segítségére jön és közös erővel keresztül visznek még egy évi provizoriumot.

Ebbe azonban már Bánffyn kívül másnak is van beleszólása. —i.

Az új bosnyák vasut.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök a következő törvényjavaslatot nyújtotta be:

Törvényjavaslat.

a Gabela—Bocche di cattaroi keskenyágú vasutnak, valamint Trebinje és Gravosa felé vezetendő szárnyvonalainak építéséről.

1. §.

A magyar királyi kormány felhatalmaztatik, hogy beleegyezését adja, hogy a bosznia—hercegovinai országos kormány a következő keskenyágú vasutvonalaknak, u. m.: a bosznia—hercegovinai államvasutak Gabela állomásától a dalmáciai határig, továbbá az ezen vonal folytatásaképp a Bocche di Cattaro irányában építendő vasut azon részének, mely a Hercegovinához tartozó Szutorinán halad keresztül, végül az első helyen említett vonalból egyfelől Trebinjeig, másfelől Gravosa (Ragusa) irányában a dalmáciai határig vezetendő szárnyvonalak építési czéljából 60 év alatt törlesztendő, 11 millió forintnyi összeget meg nem haladó kölcsönt vehessen fel.

2. §.

Felhatalmaztatik továbbá a kormány, hogy beleegyezését adja, miszerint az 1. §-ban említett kölcsön kamatainak és törlesztési járulékaiknak, valamint az 1. §-ban közelebbről megjelölt vasutak üzemének első éveiben esetleg beállandó üzleti hiánynak fedezésére szükséges, évenként 800.000 forintig terjedhető összeg ezen vonalak üzemének megnyitásának napjától számított legfeljebb tíz egymást követő évben Boszniának és Hercegovinának a közös aktívák évenként visszafolyó kamataiból előlegeztessék, 10 év leteltével ellenben ezen kölcsön kamatoztatása és törlesztése Bosznia és Hercegovina országos bevételeiből fedezendő.

3. §.

A jelen törvény 2. §-a értelmében a közös aktívák előlegezendő összegek kamatoztatása és

— Mi tetszik?

Tudja a manó, nagyon esetlenül intézhettem hozzá a kérdést, meg a hangom is bizalmatlanságot ébreszthetett benne, mert akadozva ennyit mondtam:

— A — — a — szerkesztő urat.

— Nincs itt, — már elment.

— Nincs itt? Istenem! hát nem is jön már vissza?

Hát mondhatnám ugyan, hogy bizony nem, de nem akarom így elutasítani. Kerülő utat teszek:

— Bizony, aligha. Hanem helyettesíthetném őt nagysád ügyében, ha az oly sürgős természetű.

— Ön?

Hm, még mindig ez a bizalmatlan hang.

— Igen, igen. Nem tudom ugyan, hogy miről van szó, de ha a lapunkhoz tartozik, úgy kérem, tudassa velem, mert feltétlenül én képviselem az egész szerkesztőséget.

Ezt mondva, jobb kezemmel olyan félkör felét irtam le a levegőbe.

Nem tudom azonban, a kijelentés volt-e tulajdonoson bohém, vagy a mód, a mint azt tettem, vagy pedig singaléz ábrázatom játszott itt is közre, elég az hozzá, hogy látogatóm még bizalmatlanabb lett.

Küzdött önmagával. Láttam az arcán, hogy szeretne távozni, hogy megbánta, a miért szóba elegyedtem velem, hogy mindennek inkább, csak hivatalosan elfogadható újságírónak nem tart.

Aztán megint beszélni kezdett, izgatott, siró hangon:

— Nem alkalmatlankodtam volna különben, ha tudom, hogy nincs itt a szerkesztő ur. És — — és ha olyan nagyon nem sürgetne ez a sulyos csapás, talán — — talán — — — ide sem jövök.

Itt megeskult a hangja; szemei meg nedvesek lettek.

— De kérem, mondtam én megrendülve, ismétlem, hogyha olyan természetű a dolog, hogy bármiben is segítségére lehetek, tessék egész bizalommal hozzám fordulni. Nos, tessék talán besétálni.

Belépett, de csak azért, hogy megriadva újra megálljon.

Én természetesen csak lassanként értettem meg ezt az idegenkedést. Hát a rendtelenség, felfordulás és az a szeméhatár, amely ilyen időben minden újságíró barlangot egyaránt ellep és jellemez, — ez, bizonyára ez hatott reá olyan idegenszerűleg és zavarólag.

Most, a lámpafényben újra szemügyre vettem.

Kétségkívül fiatal és rendkívül megnyerő külsejű magas, karcsu leány volt.

Még most sem tudtam, hogy a társadalmi kasztop melyikébe tartozik. Kettőt azonban leolvastam arcáról: a nélkülözést és a sugárzó értelmet.

— Azért jöttem, mert minden áron beszélni akartam a szerkesztő urral. Hogy holnap

eljöhetnek-e, az bizonytalan. Támogatását akartam kérni a szerkesztő urnak, a kiról oly sok jót hallottam. Hosszu küzdelem után tettem meg ezt a lépést, mert ez az első, hogy idegenhez fordulok támogatásért. Anyám nagy beteg. Hónapok óta sinylődik már. Teljesen egyedül vagyok és — — — kézimunkából tartom fenn őt és magamat. De az ily hosszan tartó betegség mindent felemész. S most már eljutottam arra a pontra, a hol idegen segítséget kell igénybe vennem

Szava elakadt, majd újra folytatta:

— Nem tudom, de úgy gondolom, hogy talán a hirlap utján juthatnék valami oly foglalatossághoz, a mivel nehéz helyzetünkön könnyíthetnék. Nem ismerek senkit. Teljesen idegenek vagyunk még a városban. Ezért akartam a szerkesztő urral itt beszélni; óh, sokkal könnyebbnek hittem ezt a lépést, mint a minő valóban.

Uralkodott magán, de azért könnye kicsordult.

Én csak néztem őt és hallgattam. Hiszen sok hasonló esetet láttam már; a történet maga is ismerős volt előttem — mert a nyomorúság nem tarka ám, hanem többnyire egyforma — de most, ebben az órában, ebben a hangulatban nem tudtam oly nyugodtan viselkedni, mint egyébkor. Nem is úgy feleltem neki, mint szoktam, hanem így:

— Méltányolom e lépést és tisztetem is indokait. Örömemre szolgál, hogy bizalmával meg-tisztelt és addig is, míg a szerkesztő urnak

törlesztése oly módon eszközölködő, hogy a kamatok Bosznia és Hercegovina országos bevételeiből évenként fedezendők, törlesztési járulékok gyanánt pedig az 1. §-ban megjelölt vasuti vonalak tiszta feleslegei fognak szolgálni.

4. §.

A közös aktívának a jelen törvény 2. §-a értelmében előlegezendő kölcsön-összegekhez való igénybevétele ezen aktívák megosztásának kérdését semmi irányban sem érinti.

5. §.

Jelen törvény oly feltétel alatt, hogy az annak megfelelő határozmányok Ő Felsége többi királyságaiban és országaiban is törvényszerűvé válnak és jelen törvénnyel egyidejűleg kihirdettetnek, kihirdetése napjával hatályba lép és végrehajtásával a miniszterium bizatik meg;

Budapest, 1898. évi márczius hó 1-én.

Benyújtja:

Báró Bánffy Dezső s. k.
m. kir. miniszterelnök.

Szabolcsi szocializmus.

Ebben az egykor jólétéről és lakóinak urias hajlamairól híres vármegyében soha előbb nem tapasztalt forrongás ütött ki a nép között. Erről irtak a nagy és kis újságok, éppen ezért nem is akarunk bővebb vázolásába bebocsátkozni. De kapcsolatosan ezzel a szocialis mozgalommal olyan dolgok vetődnek föl színre, a melyek megérdemlik a mi figyelmünket is. Kiderül, hogy a bajoknak egyik főoka az, hogy nincsen pénz. Ha van is, nagyon drága, főleg azoknak, a kik legjobban reászorulnak.

Kállay András a vármegyének még nem régen főispánja füzetet irt — magyar embernél nem kis dolog — a szabolcsi bajokról s ezeket mondja: »nem látunk-e minden faluban egy sereg ingyenélő, dolog nélküli, ide-oda futkosó s a nép fáradságának eredményéből táplálkozó élősdit, a kiktől senki sem tudja, hogy tulajdonkép miből élnek, de mindenki látja, hogy mindannyian boldogulnak: nem találunk-e minden faluban 5—6, sőt 10—15 szatócsboltot, a mely a szegény embert méregdrága rossz portékákkal és élelmi szerekkel látja el, a melyeket kizárólagosan csak a szegény nép tart fenn s hová a szegény nép folyamodni még is kénytelen, mert széles e hazában egyedül itt talál — bár méreg drága hitelre: nem-e százakra megy megyénkben a csapszékek száma, a melyek mindannyian kiapadhatatlan forrásai a nép nyomorának s végre nincs-e magában a

gazdaközönség soraiban is egy-két alávaló nyomorult, a ki a szegény földmivest minden alkalommal zsarolja és megcsalja és a kiknek viselt dolgai elfeledtetik a nép szemében a nagy többség korrekt magatartását?

S ime viszoot nem tudunk fölfedezni megyénk egész területén egy vidéki mezőgazdasági hitelszövetkezetet, a mely hivatva lenne minden nyereség nélkül a szegény népet olcsó kölcsönrel ellátni, nem látom a községi szegény alapok gyarapodását, a melyek a munkaképtelenek segélyezésére volnának hivatva s nem látom a közjótékonyágnak annyira óhajtható nyilvánulásait.*

Nevezetes dolgok ezek nagyon. A volt főispán állítása szerint a nyomorúság oka a sok rossz portékát drágán elárúsító szatócsbolt, a korcsma és a hitelszövetkezetek hiánya. Mindezen lehetne segíteni a társadalomnak, de persze munkához kellene látnia. Van ám Szabolcsban pénz elég.

Nyiregyházán a takarékpénztárnál van több mint három millió forint betét, a hitelbanknál mintegy 800 ezer forint, a kereskedelmi hitelintézetnél 600 ezer forint és így tovább. De ebből nem igen jut a kisembereknek, azok a falusi uzsorásra vannak utalva. Kétségkívül szocialpolitika ez is, de milyen? Látjuk az eredményt; szivtelenebbet gondolni sem lehet.

Ódadobni a föld izzadó, fáradó népét a falu hiénáinak és lehetetlenné tenni, hogy boldoguljon, valóban keresztényi szivre és bölcs előrelátásra vall.

Mindenek fölött pedig nagyon kényelmes. Gyümölcssei azonban keserűek és jaj azoknak, kik arra a sorsra jutnak, hogy elődeik büneért bűnhődniök kell.

A megyei állapotokat jellemzi, hogy még Kállay Andrásnak sincs tudomása arról, hogy központunk Szabolcsban is megkezdte a munkát a hitel javítása körül. Eddig két szövetkezetünk működik Mándokon és Bulyban és a kettőnek, bár fiatalok, közel 400 tagja van másfélezer üzletrészszel. Igazi hatásuk kifejlődni azonban csak évek múlva fog.

Tudjuk azt is, hogy a nép szeretne szabadulni az uzsorás szatócsoktól s maga akar boltokat állítani. Ezek azonban aligha fognak boldogulni. Ép ezért szükséges, hogy a *Hangya* vegye kezébe a dolgot, mert különben baj lesz belőle.

Ha sikerült a hitelt megjavítani s az áruzsorát megszüntetni, akkor apadni fognak a korcsma látogatói is és meg fog szünni az a mozgalom, mely annyira zavarba hozta a készületlen magyar politikusokat.

Illő azonban, hogy első sorban a fenyegetett megyék társadalma álljon talpra, ne

tudomására juttatnám helyzetét, lehetőleg megteszem azt, a mit itt én megtehetek.

Ő csodálkozva nézett reám, én azonban leültem, sebesen irtam és ezt irtam:

* *Emberbarátok figyelmébe.* Egy, mostoha viszonyainál fogva az inségbe jutott családra hívjuk fel kedves olvasóink figyelmét. A család, fenntartó nélkül, a legelhagyatottabb állapotban szinylődik. Az özvegyet súlyos betegség gyöttri már hónapok óta s az árván kívül nincs a ki ápolja. A jobb napokat is látott két szegény nő helyzete kétségbeesítő. Az örök irgalom nevében kérjük a nemes emberbarátokat, hogy ne vonják meg segítő kezüket ezen szerencsétlenektől. Minden néven nevezendő adományt továbbít és rendeltetési helyére juttat lapunk szerkesztősége.

— Így, mondám felolvassa a hirt. Ugy gondolom, talán sikerül a jó szívu emberbarátok figyelmét ezzel felhívni.

— De, szólt ő elpirulva, ez formális alimizna-gyűjtés!

— Természetes. De gyors és hathatós segítség csak úgy várható. Kérem lakezimet és nevét.

— Sővári Honor, — mondta félénken.

— Köszönöm, s hol laknak?

— Kolozsvári utca : szám alatt.

— Helyes. Ezzel tehát egyelőre rendben volnánk.

— Ó, uram, mivel háláljam meg önnek,

hogy ily szíves volt irányomban? — mondá elfogódva.

— Kérem, én keveset tettem, mert többet kellett volna tennem.

— Mit? — kérde megriadtan.

— Mindent, — feleltem egyszerűen. Ismét csodálkozva nézett reám. Aztán hirtelen kezét nyujtá.

Nagy óvatossággal fogtam meg a piczi, bársony puha kacsót és mikor megszorítottam, azért szorítottam meg, mert piros volt és hideg.

— Értésíteni fogom, lehetőleg rövid idő alatt az eredményről, mondtam biztatólag.

— Adná az Isten, hogy eredménynyel járna fáradozása.

— Hiszem, hogy azzal fog járni.

— Jó éjt; szólt aztán.

— Igen; de csak nem veszi rossz néven, ha haza kísérem?

— Egyedül jöttem.

Ezt oly hangon mondta s oly nyugodt tekintettel nézett reám, hogy megzavarodtam.

— Ne értsen félre, hiszen nagyon későre jár már az idő. És önök messze laknak.

— Nem félek senkitől.

— De bennem sem bizik?

Nem felelt, csak kezét nyujtá és elment.

Én magamra maradtam, ott, állva, az asztal mellett és máig sem tudom, mi tartott vissza attól, hogy utána nem szaladtam.

fusson mindjárt pénzt kérni a kormányhoz, a mint megtette Szabolcs, hanem merjen valamit tenni maga is.

Ha volt benne elég erő arra, hogy éveken át elnézte mint terjed és harapódzik a baj, ismerje kötelességének kezébe venni az orvoslást is. Különben igazán fejére nő a mozgalom.

Bennünket meglepéssel tölt el, látva mint tér reá a magyar társadalom arra az utra, a melyen mi már évek óta haladunk. Mint válik világossá, hogy a merkantil körök önzése által ütött sebeket csakis azon eszközökkel lehet gyógyítani, a melyeknek szolgáltatásban állunk. A közel jövő úgy látszik nagy eseményeket hord méhében.

Sz—s.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márczius 1.

Elnök: *Szilágyi Dezső*.

Elnöki bejelentés nem lévén, a Ház mindjárt áttért az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalására.

A jegyző *Visontai Somát* szólítja, de nem mutatkozik, más szónok pedig nem jelentkezik, így elnök a vitát bezárja.

A miniszter beszéde.

Erdély Sándor igazságügyminiszter: A 48-diki törvények veszélyeztetve nincsenek a kibocsájtott rendelettel. A 48-diki törvény parancsolja, hogy a napilapok egy példányt, mielőtt az szét bocsájtatnék, átvizsgálás céljából az illetékes hatóságnak beszolgáltassanak. Ennek nagy előnye volt; titokban nem firkálhatott mindenki, mert ismerték az irónak politikai elveit, de meg az is hasznos volna, ha minden ezikk alá az író neve oda volna téve. Sok bajt okoz a telekkönyvi hivataloknak a betétszerkesztés. Jó volna a betétszerkesztéseket megszüntetni.

Az nem helyes felfogás, hogy a szolgabíró-ságokkal legyenek összekötve. A legtöbb szolgabíró-sági személyzet egy pár emberből áll, így tehát ennek az egy pár ember dolgának megnehezítése sehogy sem ajálható. (Ugy van a jobboldalon.)

Más helyeken ellenben, mint például Uj-Pesten fel kell állítani járásbíró-ságot. *Mócsy* képviselő ur megemlítette, hogy a büntetőtörvénykönyv hiányos. Ebben igaza van. Apróbb lopásokat szigorúan sujtanak a paragrafusok. Ezek a hiányokon okvetlenül javítani kell. A táblák felosztása ugyszólván a legfontosabb az igazságszolgáltatás terén. *A táblán jó volna behozni a szóbeliséget, hogy a fél a felsőbb bíróság előtt is személyesen védekezhessenek.* Ő — ugymond — nyugodtan nézhet vissza előbbi működésére, mert az igazságszolgáltatás terén megtette a tőle telhetőt s mindig arra törekedett, hogy tárczájának és az igazságszolgáltatásnak haszna legyen. (Gunyos derűltég a baloldalon.) Az örökösödési sommás eljárás terén sokat pótol.

A miniszter nyilatkozik ezután *Emmer* Kornél javaslatáról.

Köztudomású tény, hogy a 48-diki sajtótörvény nagyon hiányos, ezért egy előkelő zsrnalisztát egy memorandum szerkesztésével bízott meg. A memorandumban igen mélyreható és hosszú eszmék voltak, úgy hogy ez arra indította, hogy ugyanezt a zsrnalisztát egy általános sajtótörvény revíziójával bízta meg. Minthogy tehát *Emmer* javaslata az én intenciómnak teljesen megfelel, ezért ajánlom a Háznak, hogy *Emmer* javaslatát fogadja el.

Végül még a *rendőri letartóztatásokról* szólott. A letartóztatások különösen a fiatalok körében lényegesen szaporodtak. Némely esetben a rendőrséget illeti a gondatlanság, de erről majd javaslattal fog segíteni. Kéri a költségvetés elfogadását.

A Ház a költségvetést általánosságban elfogadja.

Elnök *Emmer* Kornélnak a sajtótörvény készítéséről szóló javaslatát terjeszti elő, mit a Ház elfogad.

A részletes tárgyalás.

Kulényi Győző: A bíróságok munkabeosztását kell megjavítani. Az egyes járásbírók-goknál oly sok a dolog, hogy a feleknek hosszú ideig kell várniok, mi a költségek szaporodását vonja maga után. Ez elkeseríti a paraszt népet, mert ez nem veheti figyelembe azt, hogy a bíróságot a túlterheltség gátolja működése gyakorlásában, csak azt látja, hogy az ő érdekeit is mellőzik. A tételt különben elfogadja.

Major Ferencz a törvényszéki orvosok helyzetéről szól. A bonczoló orvosok fizetése oly csekély, hogy az ügyért nem lelkesedhetnek. Ha az orvos hamarabb végzi el a munkát egy-két órával, már nem kapja meg az egész napi fizetést. A katonatiszt, ha éjjel tizenkét órákor megy is el, megkapja az az napi díjat, miért ne kaphatná meg az orvosok is. Hisz ugy az orvosok elkedvetlenednek s a csekély fizetésért az ily fontos szerepre nem vállalkoznak. Az orvosi látlevelek kiadásában is sok visszaélést találnak. Mindezekre föl hívja a miniszter figyelmét.

Elnök: Kíván még valaki a tárgyhoz szólni. Szólásra senki sem jelentkezővén, a vitát bezárom.

Erdély Sándor igazságügyminiszter: A bírósági tagok szaporításáról azt mondja Kulényinak, hogy ő is szükségesnek véli az albirák számának szaporítását, már ez évben is 50-el akarja emelni a bírák számát s hogy többel nem szaporítja, az a költséghiányban rejlik. **Major Ferencz**nek azt feleli, hogy ő is hibásnak tartja azon eljárást, hogy a vidékre nem a törvényszéki orvosokat küldik ki, hanem kör-orvosokat; de ez azért van így, mert sok esetben a törvényszéki orvos kiküldetésénél nagyobb költségekbe kerülnek. Ami pedig a törvényszéki orvosok kinevezését illeti, ő mindig csak azokat nevezi ki, kik a törvényszéki orvostanból vizsgát tettek. Kéri a tétel elfogadását.

A ház a tételt elfogadja.

Visontai Soma: Az igazságügyminiszter rendelete a 48-diki törvényekbe ütközik, mert hiszen ennek következtében az ügyészség bármily lapot minden indok nélkül előleges bírói ítélet mellőzésével lefoglalhat. Így a Népszavát háromszor foglalták le s másodsor olyan cikkért, mi az első számban is benne volt s melyről az első lefoglalás alkalmával nem tettek említést és ellene kifogást. Egyszerre két bört huz a kormány egy rókáról.

Molnár János: Huznak ezek tizenkettőt is.

Visontai: De a bírói függetlenséget is megátadja ez a rendelet. A 48-iki törvények első pontja kimondja, hogy sajtó útján mindenki szabadon terjesztheti gondolatait. A rendelet ezzel egyenest ellenkezik. A tételt nem fogadja el.

Öt perc szünet.

Ezután a tárczát letárgyalták. Holnap a honvédelmi tárcza következik. **Perczel** felelt még **Molnár János** interpellációjára a csaczai táncmulatságot illetőleg. A választ a néppárt kivételével tudomásul vették.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Március 2. A kath. kör vál. ülése d. u. fél 6 óraker.
Március 2. A szépítési egyesület vál. ülése d. u. 5 óraker a városházán.

A »vasárnapi népszerű felolvasások« sorrendje:

Március 6. »A költőzködő madarakról.« Tartja **Potássy János**.

Március 13. »Márczius 15-ének emléke.« Tartja **dr. Türr Lajos**.

Március 20. »A nagyítókról.« Kísérletekkel tartja **dr. Tóth Mihály**.

* **Uj kir. tanácsos.** Őszinte örömet keltett Nagyvárad előkelő köreiből annak a jól megérdemelt kitüntetésnek a híre, a melyben egyik vezérő tanférfit: **Nátafalussy Kornél** kir. tankerületi főigazgatót részesített a királyi kegy, kinevezvén őt **kir. tanácsossá**.

A hivatalos »Budapesti Közlöny« erre nézve a következő legfelsőbb királyi kéziratot hozza:

Személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztése folytán **Nátafalussy Kornél** premontréi rendi kanonok és nagyvárad tankerületi főigazgatónak, a tanügy terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1898. évi február 23-án.

Ferencz József s. k. **Báró Bánffy** s. k.

A nagyvárad áll. főreáliskola tanári kar testületileg kereste fel a tankerületi főigazgatót a kitüntetés alkalmából. **Krüger Viktor** igazgató csinos, szép beszédben tolmácsolta a tanári kar érzelmét és örömet. A főigazgató szívélyesen köszöntö meg a tanári kar üdvözlését. A többi középiskolák tanártestületei szintén tisztelegtek a kitüntetés alkalmából a főigazgató előtt.

* **Uj kanonokok Esztergomban.** Az esztergomi főkapitánban üresedésben levő négy kanonoki stallum legközelebb be lesz töltve. Mint a Magyarország írja a fölterjesztés már megtörtént, mely szerint a következők lesznek az új esztergomi kanonokok: **Széchenyi Miklós** gr., a bécsi Pazmaneum igazgatója, **Bogisich Mihály**, budavári plébános, **Schlick István**, a nagy-szombati főgymnasium igazgatója, ki egyúttal az egyházmegyei tanfelügyelői hivatal vezetését veszi át, s végül **Vezinger Károly**, udvari plébános, kinek helyét **Gudenus Arthur** báró, hercegprimási főszentszéki jegyző foglalja el.

* **Vasárnapi népszerű felolvasások.** Ezen felolvasások egyik legszebbike hangzott el vasárnap a polgári iskolában. **Dr. Szombati István** reáliskolai tanár tartott előadást a »népdalok s gondolatviláguk« czimen s újabb alkalmunk volt egyaránt gyönyörködni a felolvasó briliáns előadásában, másrészt meggyőződni ezen felolvasások hasznos és ismeretterjesztő voltáról. A pusztá s annak terméke a népdal, a futó betyár, s a bnsuló juhász sorra elvonultak előttünk. Kitudulva a népdal eredetéből érdekesen fejtegette miként születik az meg, s bizonyította, hogy a népdal és műdal között határt vonunk nem lehet nem tudhatjuk, hogy az a szép dal, melyet hallunk künn a pusztán született-e vagy valamely író asztalánál. — S melyik lett előbb, a dal-e vagy dallam? Kitudná ezt; egyszer az egyik, máskor a másik. Márczius 6-án **Potássy János** tanár tart előadást »A költőzködő madarakról« márcz. 13-ikán pedig **Dr. Türr Lajos** tanár »márczius 15-ének emléke« czimen. Ez utóbbi ünnepély leend s azon, mint értesülünk — jelen lesz a városi tanács s a megnyitó beszédet városunk népszerű polgármestere fogja tartani. — Mint tudjuk, az iparos ifjak dalköre is közreműködik ez ünnepélyen, melyre iparosaink s általában az érdeklődők figyelmét előre felhívjuk.

* **Az egyházmegyei tanfelügyelő látogatása Debreczenben.** **Palotay László** apátkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő tegnap meglátogatta Debreczenben a fiu iskola 5-ik osztályát, s az ugyanazon épületben levő I. A) leányosztályt, délután a zárdai elemi iskola négy osztályát. Kedden folytatta a vizsgálatot a leányiskolában, délután pedig konferenciát tartott a tanítókkal s ott tette meg észrevételeit, melyek a legjobb benyomást keltették.

* **Nyugdíjbizottsági ülés.** Nagyvárad városi tisztai nyugdíjbizottsága tegnap délután ülést tartott. **Dr. Bulovszky József** polgármester elnöklété alatt jelen voltak: **dr. Molnár Imre**, **Rácz Mihály**, **Dús László**, **Hegedüs Géza**, **dr. Baróthy Ákos**, **Ragány János**, **Hoványi Géza**, **Komlóssy József**. — A szolgálati képtelenséget megállapító albizottság **dr. Molnár Imre**, **Hoványi Géza** és **dr. Döry Ferencz** tagokból, a számvizsgáló bizottság pedig **dr. Molnár Imre**, **Hová-**

ny Géza és **Mihelfi Adolf** tagokból alakított meg. Tudomásul vettek több nyugdíjazást és néhány felebbezést intéztek el. **Nagy Bilint** és **Sipos András** régi rendőrök nyugdíjaztattak. Több városi tűzoltót előléptettek.

* **Tanfelügyelői látogatás.** **Sipos Orbán**, miniszteri osztálytanácsos, kir. tanácsos és Biharvármegye főtanfelügyelője tegnap meglátogatta **dr. Schlauch Lőrincz** bíbornok-püspök által fenntartott várad-olaszai róm. kath. elemi (Stark-féle) fiu-iskolát, hol **Dencs János** t. kanonok esperes és iskolai igazgató fogadta. Az első osztályban különösen a beszéd- és értelemgyakorlatokat, a másodikban ugy azt, mint a számtant és olvasást; a harmadik osztályban a nyelvtant és számtant, a negyedikben pedig a földrajzot, nyelvtant és mennyiség-tant vette beható vizsgálat alá. Kiváló szakismerettel, módszertani ügyességével tévé fel a kérdéseket s így még a gyengébbek is szabatos feleletet adtak. Végezetül nagy pedagógiai jártassággal, a gyermeki felfogáshoz leereszkedő nyájas modorban: a tanulókat hazafiasságra, a király iránti hűségre, egyetértésre s testvéri szeretetre buzdította. Eltávozása előtt ugy **Dencs János** t. kanonoknak, mint a tanítótestületnek a kitünőeredmény fölött teljes elismerését nyilvánította; különösen hangsúlyozta, hogy az iskolai fegyelmesség és az utczai rendes viseletben ezen tanoda városunkban a legjobbak közé tartozik.

* **Márczius 15-ikének megünneplése.** A jogakadémia polgársága tegnap gyűlést tartott, amelyen a városi rendező bizottságba **Örley Dénest**, **Hegyesy Pált**, **Krüger Aladárt** és **Millye Gyulát** választották be. Az ifjuságot Nagy-Szalontán márczius 15-én **Podrázsky Béla** fogja képviselni, aki az akadémia nevében megkoszoruzza **Lovassy László** sirját. Az ifjuság a miat annak idején megemlékeztünk — kérvényt ad be a képviselőházhoz, hogy márczius 15-ikének emlékét törvénybe igtassák, a kérvényt ma viszi fel Budapestre **Radványi Aladár** és **Podrázsky Béla**.

* **Kir. kamarássá lett.** Király ő Felsege **Elek Gusztáv** tart. huszárhadnagyak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

* **Kérelem a törvényhatóságokhoz.** Az Athenaeum r. társaság a millenium alkalmával, a legkiválóbb tudósok által megíratva a »Magyar Nemzet Történet« A mű nagyrésze már megjelent. Legközelebb Zemplénmegye a nagy művet megrendelte az irattára részére. **Jókai Mór** és **Emich G.** az Athenaeum nevében felkéri a törvényhatóságokat, hogy kövessék Zemplénmegye példáját s rendeljék meg a kiváló munkát.

* **Az orleánsi szűz szentté avatása.** Rómában tudvalevőleg egyházi törvényszék tárgyal a szentté avatási ügyek fölött. Most az orleánsi szűz van soron és nemsokára elfog dólni, hogy a francziák nemzeti amazonja megérdemli-e, hogy az egyház szentjei közt helyet foglalhasson. A védő, monsignore **Minetti** lesz, ő fogja **Jeanne d'Arc** szentté avatását indítványozni. Vele szemben monsignore **Luzatti** az advocatus diaboli (az ördög ügyvédje), lesz hivatta arra, hogy a leendő szent hibáit föltárja. Tanuvallomás nem lesz, mert századok multak el az orleánsi szűz szereplése óta és a tanuk, kik közvetlen tapasztalásból mondhatnának el egyet-mást a szűz viselt dolgairól, már rég elporladtak.

* **Leköszöntek a tisztai állásról.** Mint a hivatalos lap tegnapi száma közli, **Bóhm Jenő**, **Engel Lajos** és **Nagy László** 4 honvéd ezredbeli tartalékos hadnagyok, szolgálati kötelezettségük teljesítése után, rendfokozatuk megtartása nélkül, a honvédség kötelékéből elboesátattak.

* **A megmérgezett Körözs.** Többször rámutattunk már arra, hogy a mező-telegdi Bihar-Szilágyi olajipar gyár a petroleumi salakot beengedi a Körözsbe s ez által megmérgezi

a vizet. Azóta szakértők igazolták, hogy valóban megfertőzteti a gyár salakja a folyót, a debreczeni vegyvizsgáló állomás konstatálta, hogy a közegészségre veszélyes a megmérgezett víz. Halottunk teljesen megbizonyított eseteket, hogy a halak kipusztulnak, s a melyek még eleve kerülnék is a nagyváradi piacra, élvezhetetlenek, mert petroleum szaga a húsuk. Ezek eltagadhatatlan tények, s éppen azért megütközéssel olvassuk a »M—g« tegnap számban, hogy az egész mérgezési história nem egyéb a boszu művénel. Értjük, ha egy részvénytársaság igyekszik minél jövedelmezőbbé tenni a vállalatát s az osztaléknak minél magasabbra emelése a főcél; de egy társaság érdekének nem szabad alárendelni egy város és egy egész vidék közérdekét. Nagyvárad város vízművét veszélyezteti a mező-telegdi gyár által a Körösbe vezetett salak s dr. Bulyovszky József polgármester nem fog az ilyen sugalmazott közleményekre hallgatni, mikor a város érdekeinek a megvédése van kérdésben.

* **Járványok a megyében.** Biharmegye területén február hónap második felében, 15-től 28-ig a következő járványos betegségek fordultak elő: **hőkhurut:** Tépe községben 21 régi és 4 újabb betegedéssel. A **vörheny:** Sárádon 8 régi, 12 új betegedés, 4 halálozással; A-Verzárón 10 újabb betegedést konstatáltak. A **kanyaró:** Almosdon 25 régi, 41 új megbetegedéssel s 3 halálozással; K-Tarjánban 11 régi, 11 új, Szt.-Andráson 3 régi, 4 új betegedés, Nagy-Kerekiben 13 régi, 5 új, 1 halálozással; Madarászon 2 régi, 7 újabb betegedéssel fordult elő.

* **Eljegyzés után a halálba.** Budapesten a Neuschloss Ödön és Marczel vállalkozó cég könyvvezetője tegnapelőtt agyonlőtte magát. A szerencsétlen ifju zsidó vallású volt. Szerelmes volt egy Beke Juliska nevű katolikus vallású leányba, az édesatyja azonban semmiképpen sem akarta, hogy fia keresztény leánnyal keljen egyben. Azért vasárnap megtartották az eljegyzést. A fiatal ember atyja határozott tiltakozását anynyira szívére vette, hogy az irodában, mikor már hivatalnoktársai eltávoztak, revolverrel agyonlőtte magát. Az egy napos menyasszony iránt nagy részvételt vannak.

* **Elhunyt jegyző.** Tegnap éjjel egy derék és kiváló községi jegyző hunyt el: Rojton *Gesztonyi* Ferencz, aki éveken keresztül a legnagyobb lelkiismerettel vezette a falu ügyeit. *Gesztonyi* több mint husz éve, hogy átvette *Rojt* közügyeit s a község akkor egészen szegény volt, okos gazdálkodással azonban annyira vitte a község vagyoni helyzetét, hogy ma a megye legvagyonosabb falvainak egyike *Rojt*. Erdemeit s kiváló munkásságát leginkább mutatja az a körülmény, hogy a szocializmus semmiképpen sem tudott a községben meghonosodni s terjedni, mert a népet vagyonossá tette s meggyőzte a népet hogy a szocializmus milyen hiába való dolog. A derék jegyzőt holnap fogják örök nyugalomra helyezni.

* **Felekezeten kívüli svábok.** A balmazújvárosi ref. vallású svábok között a szocialista izgatások legelső kézzel fogható eredménye abban nyilvánul, hogy az egyházi adózás miatt felekezeten kívüli svábok való fenyegetőzéseiket szombaton tényleg beváltotta *negyvenegy család*. *Negyvenegy család* jelentette ki *Ferenczy Elek* főszolgabíró előtt a törvényes formák megtartása mellett *Hoffman Dávid német ref. lelkész által kiállított bizonyítvány felmutatásával, hogy ők elhagyják a református vallást*. *Negyvenegy család közel 200 lélekkel* az amegy sem népes újvárosi német egyház híveinek egy tizedrésze lett egyszerre felekezeten kívüli, hit, vallás egyháznélküli. Rossz és veszedelmes példa ez, amely félt, hogy tovább fog terjedni és rombolni.

* **Meglopott erdész.** Tegnapelőtt *Weigl* Róbert erdésztől elloptak 133 forintot ismeretlen tettesek. A csendőrség erélyesen nyomoz, azonban ez ideig még semmiféle nyomot sem lehetett felfedezni.

* **Nem lesz uszoda.** A Nagyváradon építendő honvéd hadapródiskola a modern intézetek minden kellékeivel el lesz látva s felszerelve. A tervezet szerint egy nagyobb szabáú uszodát is terveztek az iskola területén, s a nagy medenczét a város vízvezetékéből akarták táplálni. Ez azonban aligha sikerült volna, mert a vízvezeték vize nyáron is hidegebb mint hogy abban fürödhessenek. Mint értesülünk különben sem lesz semmi az uszodából. Olyan nagy költséget emésztett volna fel az uszoda, amelyet tulmagasnak találtak. Így csak fürdő szobákat rendeznek be az intézetben.

* **Ragályos betegségek Nagyváradon.** Az elmúlt február hónap második felében négy halálozást okozott a különböző fertőző betegség. Difteritis 3 esetben fordult elő, 1 halálozással, vörheny 6 esetben, 2 halálozással, a kanyaró 50 esetben, 1 halálozással.

* **Névváltoztatás.** *Silbermann* Izidor vaskóhi pénzügyőri fővigyázó vezetéknevét »*Szántó*«-ra változtatta.

* **Irimie gyilkosságát elfogták.** Néhány nappal ezelőtt részletesen megírtuk azt, hogy *Irimie* Mihály peterdi lakost az országuton vérben találták; három lövés terítette őt a földre. *Irimie* néhány óra múlva meghalt, mielőtt még gyilkosságát megnevezhette volna. A csendőrség a nyomozást megindította és sikerült is a tettest elfogni *Pántze* József személyében aki a gyilkosságot hosszabb vallatás után be is ismerte, a revolvert azonban visszahajlandó nem volt. A nyomozást *Szluha* Imre főhadnagy nagyszalontai szakasz parancsnok vezette aki mindent elkövetett, hogy a nyomozás sikerüljön és kinek buzgalma derítette ki a rejtélyes bűnügyet.

* **Kedélyes tolvajok.** A múlt héten *Gross* József élezei korcsmárosnak a pinczétjét megdézsmálta néhány ember. A tolvajok a szőlő hegyen levő pinczét feltörték, oda vittek mindenféle enni valót s egy hordót megcsapoltak és amellet mulattak egy egész éjjel és egész nappal. A tulajdonos csak harmad nap ment ki a pinczéjébe, ahol megtalálta az étel maradványokat. A hiányzó bor nagy mennyiség azt mutatta, hogy nagy társaság lehetett a pinczében, akik közül azonban eddig még senkit sem sikerült elfogni.

* **Tűz.** *Weisz* Gábor pocsi lakosnak a múlt csütörtökön leégett a háza. A csendőrség a nyomozást megindította s a tettest el is fogta *Cseh* Lajos 13 éves paraszt fiú személyében, aki nem ép elméjű, s a kinek a mániája a gyújtogatás. *Cseh* a csendőrség előtt bevallotta tettét és mindenáron azt akarta megbizonyítani, hogy ő neki kötelessége volt a házat felgyújtani, amiért a csendőrség letartóztatta s jelentést tett az előjáráságnak kérve a veszélyes fiú elméjének a megvizsgálását.

A Bánffyak, mint írók.

Annyi bizonyos, hogy mikor *Drake* ur beplántálta a krumplit Európa földjébe, akkor tulajdonképpen nem annyira krumplit, mint egy félreértést ültetett el.

Meg fakadt az új növény, hamar fel is nyurgult a szára, s mikor nem is sejtett virágzásnak indult, alig várták a gyümölesét.

A gyümölesetől aztán szörnyen savanyu képet vágott, aki belé kóstolt és bizony meglincseltek volna *Drake* urat, ha kézre kerül, vagy legalább is le kényszer képelltetten volna *Rudnay* ur, mint haza rontót, ha a kis időköz közöttük megengette volna.

De később rehabilitálva lett *Drake*, sőt a kóstoló szegényült meg, mert kitudódott, hogy bolond dolog a krumpli gyümölese után kapkodni, mert az veszekedett rossz — az értékes része, a java a föld alatt van.

Dézsi Lajos fiatal irodalom-történész a jelenért a multban keresve vigasztalást, neki dült a Bánffyak történetéek és a multban sok okos embert talált fel. II. István és III. Béla idejéből talált egy primás Bánffyt ki a tollat forgotta. A XVI-ik században egy Bánffyt ki a lantót pengette sikerrel és végre Bánffy Gergely pálos szerzetesi, ki szónoklatával ragadta el a hazát, sőt a külföldet is.

Itt befejezi *Dézsi*, de bennünk éppen itt kezdődött el a vágy, folytatni a kutatást.

Sikerült is felfedezni a XIX. század végén még egy Bánffyt, de erről a Bánffyról nem sikerült felfedezni semmit. Ezt csak le leplezni lehet.

Hirtelen nőtt nagyon. Szolnok Dobokában érte utól a virágzás, honnan a miniszter elnöki meleg ágyba ültetve, hozta meg óhajtott gyümöleseit.

Már negyedik éve, hogy a gyümölesét az ősi Bánffy családnak kóstolgtatja az ország és egyre savanyubb ábrázatunk a kóstolás mián.

Jön azután *Dézsi* *Drake* *Ferencz* az ő felolvasásával és ki nyitja a szemünket a Bánffy genealogiáját illetőleg.

Persze! ne a fent levő gyümölesbe haraptal volna bolond magyar, mikor a földben van a java.

Hanem ezzel a felolvasással még sem jót cselekedett *Dézsi* ur. Mert ha már tudunkra adta, hogy a Bánffy őspapája a toll forgatáshoz, a szép papája a lant pengetéshez, a déd papája pedig a szónokláshoz értett, hát bizony önkénytelenül is fel bugygyan bennünk a kérdés:

— Hát a mostani Bánffy ugyan mihez ért?

Szives választ kér:

Köby.

IRODALOM.

A sz. István társulat kiadványai. A sz. István társulat kiadásában megjelentek a 136—140 sz. szép iratkák „*Isten negyedik parancsa*“, „*A korzsma hősök*“, „*Szent Erzsébet asszony élettörténete*“, „*A kölcsön pénzen vett birtok*“ czim alatt. Ára példányonként 5 kr.

Társulati tagilletményben, de külön is kapható „*A keresztény nő*“ *Ruschek* Antal országosan ismert nevű író tollából, ki e konferenciákat 1897-ben a budapesti kath. kör felszólítására, ciklikus rendben tartotta. A finom felfogás és kitünő gondolatok, de meg az egyes felolvasások kerekdedése kiváldan alkalmassá teszi, hogy a májusi beszédssorozatához forrás munkául használhassuk. Ára 1 frt 50 kr.

„*Üdvözlégny Mária*“ *Irtá* *Stolz* Albán, fordította *Ruschek* Antal. A mű lényegét jól karakterizálja a fordító előszava »Eredj utadra kis könyv és beszéld el a keresztény magyarnak, hogy Asszonyunk szűz Mária, továbbra is szívesen védi, oltalmazza e haza népet, mint királyné jobbágját, mint anya gyermekeit.« Külön fejezetekben aztán kedves vonzó modorban magyarázza, hogy a különféle szenvedélyekkel szemben hogyan lehet a Mária tisztelettel üdvös befolyást gyakorolni.

A két utóbbi munka díszes vászon kötésben dúsan illusztrálva és a Szent István társulattól megszokott pompás nyomdai kivitelben van kiállítva.

Abbé *Alizon* „*Mária a szomorúak vigasztalója*“ Elmékedések és elbeszélések május havára 480 lap, egész vászon kötésben, imakönyv alak és dekoráció. Idősebbnek is, de de különösen a serdülő ifjuságnak és nagyobb gyermekeknek, kitünő elmékedési könyv. Nyelvezete könnyed, az elmékedések és elbeszélések mélyen megindító. Ára 1 frt.

Kaphatók e kiadványok Budapest IV, királyi Pál utca 13. sz.

— **Arménia.** Magyar-örmény haviszemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: Szongott Kristóf. Márczius. Szamosujvár. Todorán Endre Auróra könyvnyomdája. Az örmény revue márcziusi füzeté dr. Molnár Antal az ismert publicista és író pompás képét adja, mely gazdag díszmagyarban ábrázolja közéletünk e tiszteletre méltó alakját Szamosujvár képviselőjét. Megvalljuk szerettünk volna egy kis életrajzi vázlatot is a méltató czikk mellett. Kikell még emelnünk a füzet gazdag tartalmából Tsubányán Árság párizsi fölolvasását Örményország és irodalma felől, ki markánsan jelöli meg az örmény nemzet misszióját kelet népei között. Az érdekes szerkesztő az örmény családok genealógiáját Kosztin-tól—Mámiczig viszi. A kisebb közlemények is sok figyelemre méltót tartalmaznak. A többi közt érdeklőt olvastuk az örmény patriárka memorandumáról szóló tudósítást, ki a szultán pártfogását kéri elnyomott, üldözött nyája részére. Erdemesnek tartjuk itt is fölemlíteni, hogy Oroszországnak jan. 12-én elhalt közoktatásügyi minisztere szintén örmény szülék gyermeke volt (Teliánján Távitovics Iván gróf 1818—1898.) A csári pár is megjelent temetésén. Az érdekes folyóirat előfizetési ára egy évre 4 frt. Melegen ajánljuk.

— **A szociális kérdés megoldása.** Irta: Gaal Jenő dr. E kiváló közgazdasági írónk legújabb művétől lehetetlen az aktualitást megtagadni. Valljuk be, tiszteljük azt a bátorságot, hogy olyan időben, amikor az ország több helyen egyszerre lángolt fogott a szocialista kánóc, amikor szolgabírótól a csendőrig s a községi kupaktanácstól a parlamentig mindenki azon tanakodik, hogy mit kellene tenni a szociális mozgalmak ellen, egy könyv homlokára ezt a négy szót merete odairni egy szerző: »A szociális kérdés megoldása.«

Könyvének, melynek czélja, hogy azokat az emberbaráti intézményeket, melyek az ipar és mezőgazdaság körében most már nálunk is létesítendőek, megismertesse. De mindenekelőtt kimutatni igyekszik benne, hogy a munkás és munkaadó közötti viszonyoknak miért kell a humanitás szelleme által mulhatlanul áthatva lenni és hogy az alsó és felső osztályok érintkezése által azok közeledése minden alkalmas módon előmozdítandó, különben maholnap a társadalom helyzete, mint általában világszerte, nálunk is türethetlenné fog válni.

Azt a jóakarót, melyet a munkaadók és a társadalom felső osztályai törvényes kötelességük mértékén túl is tanúsítanak a munkások és általában az alsó osztályok iránt, valamint azokat az intézkedéseket, melynek révén ez történik, egy szóval patriarchalismusnak — atyáskodásnak — nevezik. Ennek kellő kidomborítása végett a dolgozat három fő részre oszlik.

Az elsőben bebizonyítani törekszik, hogy társadalmunk alapját egyáltalán nem változtathatjuk meg, a jelentkező aggasztó tünetek azonban arra intenek, hogy az erkölcsi mozzanatok abban lehetőleg gyarapítsuk és erősítsük. A társadalmat a munkásokkal szemben mindenek felett a munkaadók képviselvén, igen fontos, hogy ezek miként bánnak amazokkal.

A második részben részletesen kifejti, hogy a munkaadók patriarchalismusa miként nyilvánulhat helyesen. Ennek a nyugaton már külön technikája fejlődött ki, melynek ismerete minden termelőre fontos, mert az sok szükségtelen, czéltévesztett áldozattól és csalódástól menti meg a munkaadót. Azonban a társadalom a maga egészében is kénytelen a munkáskérdéssel szemben állást foglalni. A második részben ennél fogva az is kifejtendő volt, hogy a társadalom a mily szempontok által vezettesse magát ebbeli kötelességének teljesítésénél.

Végül a harmadik részben ismerteti munkáviszonyainkat, az általa egybegyűjtött idevágó összes adatokra támaszkodva. Az ipari és a mezői munkás, a gazdasági és a házi cselédek állapotát behatóbb tanulmány alapján mutatja be. Kiterjeszkedik a munkásmozgalmak történetére és mai alakulásaira. Mindezekből aztán levonja a következtetéseket, s megállapítani igyekszik mindama teendőket, melyek részint a munkaadók különféle csoportjai, részint az egész magyar társadalom által végzendők.

E nagybecsű dolgozat kapóra jön azoknak, akiket most a viszonyok arra kényszerítenek, hogy a szociális kérdéssel foglalkozzanak s tekintve, hogy a mű az első irodalmunkban, amely a szóban levő egész kérdést felöleli, nagy elterjedtséget jósolhatunk neki.

A 301 oldalra terjedő könyv ára 2 frt és kapható a Pallas könyvkiadóhivatalában, Budapest, V. Kálmán-utca 2.

— **Megjelent a „Pillangó,”** cz. élelapp 5. száma a következő tartalommal: A kalandvadász felsülése (kép). A váratlan felelet (kép). Vigasztalás. A Hungáriában. Költészet és próza (kép). Az optimizmus netovábbja (kép). Idő meghatározás (kép). Jólás (kép). Az egész ember (kép). Oh azok az orvosok (kép). Megzavart idyll (2 kép). Az ereklje (2 kép). Magyarázat (kép). Óvatosság (kép). Borközi állapotban (kép). Elszólta magát (kép). Lici, a politikus. A fejedelem (kép). Csicsóka Hanibal nyugalmazott sugó elmékedése. Nehezen kielégíthető (kép). Virágnyelv (kép). Moskovits Ábris szomotori zsidóbíró adomái Annyira nem bolond (kép). A jövő czirkusza (kép). A rövid látó (kép). Nehéz feladat (kép). A mi Plutót érdekl (kép). Ujmódja a bemutatásnak (kép). Tiket Lajos sportvigéc elmékedései. A sport szempont (kép). Indokolt gyűlölet (kép). A munkáskérdéshez (kép). Több igen sikerült adoma és gyönyörű kiállítás által a közönség pártolását minden tekintetben megérdemli. A »Pillangó« szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, Teréz-körút 35. sz. a. van. Előfizetési ára negyedévre egy forint.

— **A Magyar Génusz — Vasárnapi Lapok.** Két elsőrendű szépirodalmi ujság egyesült közös záró alá, hogy vállalva vivják ki az olvasó közönség elismerését, tetszését és pártfogását. Egyenként is java — folyóirat volt mindkettő; annál valószínűbb, hogy még inkább az lesz most, a szövetségben. Az új társulás a fentti czímet viseli, alakja a régi Magyar-Génusz alakjára hasonlít, tartalma azonban jóval több és szebb. A lap irodalmi részét Hevesi József, művészi részét Basch Árpád vezetik, illetve állítják össze. A lap előfizetési ára egy évre 66 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Andrassy-ut 57. szám.

TANÜGY.

A tanítók Eötvös-alapja. A magyarországi tanítók Eötvös-alapjának gondozói részletes kimutatásban emlékeznek meg és számolnak be az alap jövedelemeről és kiadásairól 1897. évi január hó 21-étől 1898. évi január hó 20-áig. A mondott időben jövedelemképpen bevett az egyesület 24653 forintot, kiadott 21,122 frtot. Eként körülbelül 2940 forintot fordíthat az Egyesület ösztöndíjakra és segélyezésekre. Az ösztöndíjakért és segélyekért — a melyek néhány 100—100 és több 50—50forintos összegből állanak — tanítók és tanítónők 4 középiskolát végzett gyermekei folyamodhatnak. A kérvények az »Eötvös-alap országos tanító egyesület elnökségéhez« intézendők és *Lakits Vendel* egyesületi titkárhoz (Budapest. VI. Érsek-utca 4. sz.) küldendők.

Igazságszolgáltatás.

Joghallgatók a törvényszék előtt.

Tegnap délelőtt a jogakadémia termei majdnem egészen kiürültek, az akadémiai polgárság nagyrésze a törvényszéki tárgyalási teremben volt. Annyi joghallgatót évek óta nem láttunk a tárgyalási teremben, mint tegnap.

A jogászok érdeklődését érthetővé teszi az a körülmény, hogy három joghallgatóült a vádlottak padján, párbaj vétségével vádolva.

A párbajok a múlt év november havában történtek és szoros összefüggésben vannak a heves választási harcokkal.

A tárgyalásról a következőkben számol be tudósítónk.

A törvényszéknek az elnöke Nagy József

volt, szavazó bírák voltak *Fassie Pál* és *Szinai Gyula*, jegyző *Nagy János*.

A vádhatóságot dr. *Balázs Tihamér* képviselte míg az első rendű vádlottat dr. *Kurländer Ede* védte.

Vádolva voltak *Barta Dezső* II. éves joghallgató két rendű, *Fráter Pál* I. éves egy rendű és *Küttel Károly* III. éves egy rendű párbaj vétségével

A párbajokra okot szolgáltatott *Bartának* egy nyilatkozata, amelyet *Küttel Károly* magára sértőnek talált és kihivatta ezért *Bartát*. A segédek kard-párbajban állapodtak meg a mi október 7-én meg is történt br. *Chappon Sámuel* vivő-mester termében, a párbajnál a negyedik összecsapásnál *Barta* a karján megsebesült.

A dolog azonban nem maradt annyiban, mert a nyilatkozat által még 22 joghallgató sértve érezte magát és kihivatta *Bartát* a ki ugyan eleinte az elégtételt megadni hajlandó nem volt, mert azért a sértésért már *Küttel* nek adott elégtételt, azonban a választott párbajbírósa kimondotta, hogy *Barta* elégtételt adni köteles.

A huszonkét kihívó azután sorsot húzott, hogy ki vivjon meg és a sors *Fráter Pál* ra esett, aki október 9-én meg is verekedet *Bartával*.

A párbaj pisztolyal ment végbe és egyikük sem sebesült meg.

A párbaj után néhány napra egy névtelen levelező lapot kapott az ügyész, amely a párbajokat feljelentette, aminek következtében megindult a vizsgálat s a törvényszék mindháromjukat vád alá helyezte, a segédek ellen azonban az eljárást megszüntették.

A tárgyaláson mindenek előtt *Barta* Dezsőt hallgatták ki, aki beismerte, hogy a sértő szavakat használta és hogy a párbajok tényleg megtörténtek.

A másik két vádlott szintén beösmerte a párbajt.

A vádlottak kihallgatása után a tanukat hallgatták ki: *Örley Dénes* és *Bartos Elemér* joghallgatókat, akik *Küttelnek* a segédei voltak, *Engel Vilmost* és *Kabós Bélát* akik *Bartának* voltak a segédei és *Tury György* főhadnagyot, aki második párbajban *Fráter Pál* segéde volt.

A kihallgatott tanuk igazolták azt, hogy a párbajok a legnagyobb rendben folytak le, s hogy mindkét esetben megkísérelték a kibékítést, azonban az eredménytelen volt.

A tanuk vallomásából kitűnt azonban az is, hogy *Barta* a kardpárbajban bal kézzel vivott, minek következtében az ügyész hosszabb beszédben foglalkozott ezzel a kérdéssel és végül kérte mindkét vádlottat *sulyos testi sértés* vétségéért vád alá helyezni.

A törvényszék rövid tanácskozás után az ügyésznek azt az indítványát elvetette, minek következtében az ügyész előterjesztette vádbeszédjét.

Balázs Tihamér ügyész hosszabb vádbeszédjében rámutatott azokra a körülményekre, amelyek az embert kényszerítik, hogy párbajt vivjon felhozta az enyhítő és a súlyosító körülményeket és végül kérte a vádlottak megbüntetését.

Az ügyész beszéde után dr. *Kurländer Ede* reflektált az ügyész szavaira, s hosszabb beszédben vitatta azt, hogy elítélni párbajt senkit sem lehet, mert az ma kötelezővény s különösen védenézet nem lehet elítélni, mert akkor ha a kihívásokat el nem fogadta volna úgy egész jövőjét tönkre teszi, s végül kérte védenézet felmentését.

A törvényszék rövid tanácskozás utána *Barta*

Dezsőt 2 rendbeli bárba véttségéért 8, Fráter Pált és Küttel Károlyt pedig 5—5 napi államfogházra ítélte.

Az ítéletben mind a három vádlott megnyugodott míg az ügyész első és harmadrendű vádlottak terhére felebbezett.

Vádlóból vádlott.

A rendőrségnek rendesen nagyon sok baja van vásári és piaci emberekkel, s akik a rendőrt támadják meg, ha valamelyik kofától elkoboz valamit.

A múlt évben január 20-án Diénes István közrendőr a kis piacon egy cigány asszonytól el akart kobozni narancsot, mert az rothadt volt. A kofának azonban pártfogója akadt Bukai Györgyné személyében, aki megtámadta a rendőrt; semmiházi gazembernek nevezte s végül a kosarával mellbe ütötte, aki az egyik tanu vallomása szerint egészen csendesen viselkedet és mint mondá:

— Igen meglepett a rendőrség finomsága, mert nem igen szoktak ilyen finomak lenni. Egészen csendesen beszélt az asszonnyal, aki hevesen megtámadta és minden támadásra nyugodtan s szépen felelt.

Bukainé nem elégedett meg azonban azzal, hogy a rendőrt bántalmazta, hanem feljelentette a rendőrt, de a vizsgálat kiderítette azt, hogy Diénes ártatlan és ennek a panaszára megindították a vizsgálatot Bukainé ellen és ugy lett belőle panaszosból vádlott.

A tárgyaláson kihallgatott tanuk ellenkezőt vallottak, amennyiben egy része Bukainé mellett, a nagyobb rész azonban ellene vallott.

Bukainé nem elégedett meg azokkal a tanukkal, akiket beidézték, hanem még három mentő tanut hozott magával, akik bizonyították ártatlanságát — de hiába.

A vádlott mindvégig állhatatosan tagadott s minden képpen beakarta bizonyítani, hogy ártatlan.

A törvényszék Bukainét végül is elítélte három heti fogházra s a költségek viselésére.

Az ítélet ellen egy ügyész, mint vádlott felebbeztek.

Hivatalos közlemény.

Szólótulajdonosok és vinczellérek adója.

Hirdetmény.

Nagyvárad-Ujváros, Olaszi, Váralja, Velenze, Csillagváros, Külváros, városrészek és a hegyen lakó szólótulajdonosok és vinczellérekre vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott I., II. osztályu kereseti adó kivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. cz. 16. §-a értelmében 8 napi közszemlére, vagyis folyó évi márczius 1-től 8-ig bezárólag a városi adóhivatal 10 számú szobájába azon figyelmeztetés mellett tételnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót megtekinthetik s ez ellen netaláni felszólamlásukat azon adózók, a lajstromoknak közvétételét követő 8 nap alatt, míg ellenben azok, kik a kivetési lajstromokban megállapított adóval a kivetés évében első ízben rovatlak meg, adótartozásuknak adó könyvecskéjükbe történendő bejegyzését követő 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz benyújthatják.

Nagyvárad, 1898. február hó 26-án.

Bordé Ferencz,
adóügyi tanácsos.

TAVIRATOK.

Az udvar Budapesten.

Budapest, márcz. 1. Saját tud. táv.)
A budai kir. palotában ma csend volt. A király az egész d. e. dolgozó szobájában töltötte. Dejeuner után ő Felsége sétakocsizást tett a pesti oldalon és egyik

udvari fényképésszel lefényképezette magát. D. u. 5 órakor szűkebb körű udvari ebéd lesz. Az eddigi megállapodás szerint márczius 3-án, csütörtökön este utazik Bécsbe.

Klementina hercegnő állapota.

Bécs, márczius 1. (Saját tud. távir.)
Klementina hercegasszonynál a szívgyengülés és erőcsökkenés az éj folyamán kissé enyhült. Állapota lényegében változatlan.

Dániel miniszter rendjele.

Budapest, márcz. 1. (Saj. tud. táv.)
A holnapi hivatalos hozza, hogy Dániel Ernő báró kereskedelmi miniszter a vas-koronarend első osztályát kapta.

Stefánia özv. trónörökösnő állapota.

Bécs, márcz. 1. (Saj. tudósítók táv.)
Stefánia állapota rosszabbra fordult. Tüdőgyuladása mindinkább terjed. Az egész éjt nyugtalanul töltötte. Erős láza van és folyton köhög.

Vilmos császár utja.

Berlin, márczius 1. (Saj. tud. táv.)
Vilmos császár tegnap éjjel 11 órakor Wilhelmshavenbe utazott.

Öngyilkos eljárásbiró.

Budapest, márcz. 1. (Saját tud. táv.)
Horánszky Béla budapesti eljárásbiró, ki februárban nősült, egy lipótvárosi szállodában agyonlőtte magát.

Gyarmathy Miklós haldoklik.

Kolozsvár, márcz. 1. (Saj. tud. táv.)
Gyarmathy Miklós, a vidéki színházak főfelügyelője haldoklik.

Asbóth—Kóbor affér.

Budapest, márcz. 1. (Saját tud. táv.)
Bartha Miklós orsz. képviselő Lussin-Picolóból egy nagyérdékü levelet intézett Asbóth Jenőhöz és egyuttal felkérte, hogy levelét ne hozza nyilvánosságra. Asbóth, tekintve a levél tartalmának nagy fontosságát a »Magyarország« cz. napilapban közölte, amelyből aztán a »Magyar Ujság« átvette és ehhez belmunkatársa Kóbor Tamás megjegyzéseket fűzött. Asbóth sértve érezte magát és provokálta Kóbort. Asbóth segédei Putnok Mór, Krasznay Ferencz. Kóbor segédei Molnár Béla, Rosenberg Gy. ma d. u. tárgyalnak.

Az athéni merénylethez.

Budapest, márcz. 1. (Saját tud. táv.)
Az athéni rendőrség letartóztatta Karditzi két barátját, akik közül az egyik nagyon gyanus, hogy az elfogott merénylő bűntársa. Ez utóbbi kinyomozása egy katonának köszönhető, aki a merénylet utáni éjjel a merénylő házában szokatlan élénkséget vett észre és ezzel nyomra vezetett. Azt állítják, hogy Karditzi

polgármesteri hivataluoki minőségben jelen volt a metropoliai templomban tegnap tartott Te Deumon, a merényletet felháborodva kárhóztatta és magára vonta a figyelmet lelkesült kiáltásával, midőn a király elhaladt. Karditzi megesküdött, hogy nem nevezi meg bűntársát. A városi tanács elhatározta, hogy azon a helyen, ahol a merényletet elkövették, engesztelő-kápolnát épített. Carnot asszony a királyhoz meleg hangu táviratot intézett.

Laibachi tartománygyűlés.

Budapest, márczius 1. (Saj. tud. táv.)
A tartománygyűlés elfogadta a költségvetést és a tartomány gyűlési választási törvény megváltoztatásáról szóló törvényjavaslatot, melynek értelmében az összes kuriáknál a közvetlen titkos szavazást hozzák be; elfogadott továbbá több határozati javaslatot, köztük a Laibachban állítandó szlovén egyetemre vonatkozót, amely egyetem ő Felsége nevét fogja viselni. Erre az ülészakot ő Felsége lelkesült éljenzésével bezárták.

A bécsi Union bankból.

Bécs, márczius 1. (Saját tud. táv.)
Az Union bank közli: A tárgyalások, a melyek az utóbbi napokban az Union bank és a frankfurti »Deutsche Effecten u. Wechsel bank« közt, a magyar jelzálog bank részvényei ügyében folytak, eredményre vezettek.

KÖZGAZDASÁG.

Az amerikai lóhere és luczerna ellen.

A gazdaközönség figyelmébe.

A gazdasági egyesületek országos szövetsége foglalkozott azon kérdéssel, hogy mily káros mezőgazdaságunkra azon körülmény, hogy piacainkon az amerikai lóhere és luczerna mag el van terjedve, mert bebizonyított dolog az, hogy az amerikai herefélék sokkal kevesebb termést adnak, mint a hazai fajták s ellenállási képességük is nagyon csekély s így az amerikai magból származó luczerna alig tart három évig, úgy hogy a harmadik évben annak lekasználása alig fizeti ki magát. A kifagyás veszélyének is jobban ki van téve, s hozzá meg a liszt harmat is ártalmasan támadja meg. De a legnagyobb veszedelme az amerikai hereféléknek az, hogy olyan aranka mentességet tartalmaz, amely a miénknél sokkal nagyobb és ártalmasabb. Az arának ezen nagyszemű volta azt idézi elő, hogy a luczernából csak nagy mag veszteség árán távolítható el, mely magvesztés az ez irányban folytatott kísérletek szerint 18—20%-ot tesz ki.

A gazdasági egyesületek országos szövetsége már felirt a földmívelésügyi miniszteriumhoz hogy az amerikai lóhere és luczerna magvak behozatalát lítsa el, addig is azonban amíg ezen kérdés érdemleges elintézését nyer, figyelmeztetjük a t. gazda közönséget, hogy saját érdekükben óvakodjanak az amerikai lóhere és luczerna magvak vásárolásától.

Fel kell említenünk, hogy hazánk magvizsgáló állomásai az amerikai származású lóhere és luczerna magvakat nem plombázzák, tehát a ki plomázolt magot vásárol az biztosítja magát, hogy nem amerikai luczerna vagy lóhere magot vásárol.

Ennélfogva újból figyelmeztetjük a t. gazda közönséget, hogy csak is olyan magvakat vásároljon, a melyet a magvizsgáló állomások plombával látnak el.

Nagyvárad, 1898. márczius 1.

Nagy Lajos,

Biharmegyei gazd. egyleti alelnök.

Csemetefák beszerzése a gazdasági egyesületnél.

Gazdaközönség figyelmébe!

A faültetési idény immár kezdetét veszi, kötelességünknek tartjuk a t. gazdaközönségnek figyelmébe ajánlani egyesületünk faiskoláját, hol az országban levő faiskolák közül talán a legolcsóbban lehet beszerezni gyümölcs és díszfákat. A gyümölcsfák ára a 3-4 éveseké 40 kr.; egyleti tagoknak 30 kr.; a 2 éveseké 20 kr.; egyleti tagoknak 15 kr. dbonként. Díszfák és cserjék dbonként 10-40 kr.

Felkérjük mindazokat, kik a szükségelendő gyümölcs és díszfákat egyesületünk faiskolájából óhajtnak beszerezni, azok forduljanak megrendeléseikkel vagy egyesületünk titkárához (Nagy Sándor u. Eleméry ház) vagy pedig az egyleti kertészhez (Epres-kert).

A faiskolában kapható fák és díszbokrok részleges leírását is tartalmazó árjegyzéket kívánatra a titkári hivatal bárkinek készséggel megküldi.

Nagyvárad, 1898. március 1.

Nagy Lajos,

biharmegyei gazd. egyleti alelnök.

A «Magyar gazda hitele» czimen Schmidt József dr. második olcsó kiadásban teszi közzé az orsz. m. gazd. egyesület által 2000 forinttal jutalmazott pályamunkáját. Ismerteti benne a hazai hitelforrásokat, továbbá a kis- és középbirtokos, valamint a bérlőosztály rendelkezésére álló pénzerőket, szervezetüket, üzletkörüket, végre üzletük folytatásának módjait. Majd tárgyalja a hitelkeresők összes viszonyait: kinek, mikor, mire és miért van szüksége pénzre? hol keresi, hol és minő feltételek mellett kapta azt? milyen feltételek illenek össze körülményeihez, milyeneket bír meg egyáltalán? S nemcsak ezek után, de egyenesen ezek alapján tér át arra hogy az érintett osztályok hitelviszonyain mily eszközökkel, intézkedésekkel lehetne segíteni. Teszi ezt azért, mert egy általánosan felismert baj gyors orvoslásáról van szó. E művet minden művelt magyar gazda figyelmébe ajánljuk. A 230 oldalra terjedő könyv ára 1 frt és kapható a Pallas könyvkiadóhivatalában, Budapesten, V., Kálmán-utca 2. szám.

Magyar Gazdák Szemléje. A magyar gazdaszövetség folyóirata, Bernát István kitűnő szaklapjának februári füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg: Nincs megállás. Magyar hajózás az Aldunán és a Fekete tengeren. Haladva boldogulunk. Osztrák-magyar bank és bankelméletek. Latifundiumaink és az agrárszociális kérdés. Szövetkezés állami támogatással. Exportpolitika és mezőgazdaság. A világ búzatermése. Országos életbiztosítás Ausztriában. Különművek. Irodalom. Krónika. Kiemeljük e helyen a latifundiumokról szóló derék értekezést, melyet Körössy Endre, lapunk munkatársa irt. Ajánljuk különösen a közgazdasági és társadalmi kérdések iránt érdeklődők figyelmébe a folyóiratot. Szerkesztőség: Budapest, Egyetem-utca 2. sz. Kilián Frigyes kir. egyetemi könyvtáros bizománya. Ára: Egy évre 6 frt. — Egyes szám 60 kr.

TÖZSDE.

— A «Tiszántul» eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, márc. 1.

Buza őszre	9.25
Buza tavaszra	12.20
Tengeri	5.46
Rozs őszre	8.70
Zab őszre	6.56

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, márc. 1.

Osztrák hitel	364
Magyar hitel	881.70
Allamvasut	340.25
Déli vasut	80.50
Rimamurányi	248.25

Magyar jelzalog	267.50
Magyar leszámítoló	256.
Iparbank	101.25
Budapest közuti	401.50
Kereskedelmi bank	1402.
Villamos vasut	279.
Salgótarjáni	588.

Bécs, márc. 1.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	363.87
Magyar hitel	881.50
Allamvasut	337.50
Birodalmi márka	58.77

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsden 1897. március 1-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	99.35
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát szlavon földterhermentesítési kötvény	157.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	140.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	102.25
Osztrák járdék papirban	102.25
Osztrák járdék ezüstben	122.25
Osztrák járdék aranyban	102.50
Osztrák korona járdék	104.50
Osztrák korona járdék	143.50
1860. osztrák államsorsjegyek	930.
Osztrák magyar bankrészvény	381.50
Magyar hitelbank részvény	364.
Osztrák hitelintézeti részvény	340.
Páris vista	340.
20 márkás arany	952.

Német birodalmi márka	587.
London vista	120.10
Páris vista	475.50
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Még néhány ezer gyökeres elsőrendű szőlő-
oajtványok a legnemesebb
csemege és muskotály
fajokból, továbbá 25 ezer
gyökeres ripária 1-ső
ojtáshoz alkalmas, kapható:
JANKY JÓZSEFNÉL

61 2-5 Nagyváradon.

Nemzeti lobogók márczius 15-ikére!

Mivel általános mozgalom indult meg az egész országban a magyarszabadságharcz 50 éves évfordulójának méltó megünneplése iránt s elhatároztatott, hogy minden jó hazafi házát vagy lakását nemzeti lobogóval fogja felékesíteni, figyelmébe ajánljuk minden honpolgárnak, hogy szükségletét lobogókban mielőbb szerezze be, mert előre láthatólag a milleniumi ünnepekhez hasonlóan ismét nagy lobogó hiány fog beállni.

Czimeres nemzeti lobogók

tiszta gyapju szintartó kasmirból a legjutányosabban szerezhetők be:

92 cm széles 2 mtr hosszú, országos czimerrel ellátva 2 frt 20 kr.

145 cm széles 3 mtr hosszú, országos czimerrel ellátva 4 frt 50 kr.

valamint mindennemű lobogó szövetek is kaphatók.

Kunz József és Társa czégnél,

Nagyvárad, Szt.-László-tér.

65 1-5

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15-20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussetzeit: August und September.
Pflanzweite: 15-20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező Mauthner Ödön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, ugy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

13-17